

Европейски съд по правата на човека

Гайгусуз срещу Австрия (Gaugusuz v. Austria)

Жалба № 17371/90, Reports 1996-IV, Vol. 14

Решение от 16 септември 1996 г.

(резюме)*

Чл. 14 от Конвенцията: забрана за дискриминация във връзка с **чл. 1 от Протокол № 1**: защита на собствеността

Правото на неотложна помощ – доколкото е предвидено в приложимия закон, е имуществено право по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1 и този текст е приложим. Щом като такава помощ е отказана на основата на разграничение, попадащо в обхвата на чл. 14, а именно гражданството на заинтересувания, тази разпоредба също е приложима.

За да може Съдът да приеме едно различие в третирането, основано само на гражданство, за съобразно с Конвенцията, трябва да бъдат изтъкнати много сериозни съображения.

Чужденец, който пребивава законно в една страна, заплаща вноски във фонда за осигуряване при безработица в същото качество и при същите условия, както и нейните граждани, и отговаря на другите законови изисквания за отпускане на неотложна помощ, е в подобно положение на нейните граждани, що се отнася до правото да я получи. Различието в третирането няма “обективно и разумно оправдание”, т.е. налице е нарушение на чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1.

Факти по делото

Г-н Гайгусуз – турски гражданин, роден през 1950 г., живял в Австрия от 1973 до 1987 г. Там той работел с прекъсвания от 1973 до 1984 г., а до 1986 г. се редували периоди, в които бил безработен, и такива, в които бил обявяван за нетруспособен по здравословни причини и получавал съответните помощи и обезщетения.

От 1 юли 1986 г. до 15 март 1987 г. той получавал аванс срещу пенсията си под формата на помощ при безработица. Когато тази възможност се изчерпала, той поискал от Агенцията по заетостта аванс срещу пенсията си под формата на неотложна помощ. Агенцията не уважила молбата му, тъй като не бил австрийски гражданин, а това било едно от условията за отпускане на такава помощ, поставени от Закона за осигуряване срещу безработица.

Г-н Гайгусуз обжалвал пред Областната агенция по заетостта на Горна Австрия, като твърдял по-специално, че проведената от закона разлика между австрийски граждани и лица, които нямат този статут, е неоправдана,

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

противоконституционна и противоречаща на Европейската конвенция за правата на човека. Жалбата му била оставена без уважение.

Той подал жалба и пред Конституционния съд, като твърдял, че отказът е в нарушение на Основния закон на Австрия, както и на [чл. 6, т. 1](#) и [чл. 8](#) от Конвенцията и чл. 1 от Протокол № 1. Съдът я оставил без разглеждане, като приел, че е толкова неубедителна по отношение на твърдените нарушения, че няма изгледи за успех, а от друга страна въпросът не е изключен от юрисдикцията на административния съд, на който препратил делото.

След като изискал допълнителни разяснения от жалбоподателя, административният съд оставил жалбата без разглеждане, като приел, че не е компетентен да се произнесе по нея, тъй като оплакванията касаели само конституционособразността на относимата законова разпоредба.

Резюме на решението на Европейския съд

Г-н Гайгусуз се оплаква от отказа на австрийските власти да му отпуснат неотложна помощ заради това, че не отговаря на законовото изискване да е австрийски гражданин. Твърди, че е жертва на дискриминация, основана на национален произход, в противоречие с чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1.

А. Приложимост на чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1

Жалбоподателят и турското правителство (уведомено и заявило желание да вземе участие в производството) твърдят, че текстовете са приложими. Позовават се на мотивите на Комисията, че предоставянето на неотложна помощ е свързано със заплащането на вноски във фонда за осигуряване при безработица.

Австрийското правителство поддържа обаче, че неотложната помощ не попада в приложното поле на чл. 1 от Протокол № 1. Право на такава помощ не произтичало автоматично от заплащането на вноски във фонда, а тя се предоставяла от държавата на хора в нужда. Следователно, чл. 14 също не бил приложим.

Съдът отбелязва, че по времето на събитията неотложна помощ се е предоставяла на хора, които са изчерпали възможността да получават помощ при безработица и отговарят на другите законови изисквания. Следователно, правото на неотложна помощ е свързано със заплащането на вноски във фонда, което е предпоставка за заплащане на помощ при безработица. От това следва, че право на неотложна помощ не се поражда, ако такива вноски не са правени.

В случая не се твърди, че жалбоподателят не е отговарял на това условие. Отказът да му се предостави неотложна помощ се е основавал изключително на обстоятелството, че той не е австрийски гражданин и не попада в никоя от категориите, изключени от това изискване.

Съдът счита, че правото на неотложна помощ – доколкото е предвидено в приложимия закон, е имуществено право по смисъла на чл. 1 от Протокол № 1. Следователно този текст е приложим, без да е необходимо позоваване само на връзката между правото на такава помощ и задължението за плащане на “данъци или други постъпления”.

В съответствие с това, тъй като на жалбоподателя е отказана неотложна помощ на основата на разграничение, попадащо в обхвата на чл. 14, а именно гражданството му, тази разпоредба също е приложима.

Б. Съобразяване с чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1

Съдът отново припомня критериите за определяне на едно различие в третирането като дискриминационно – то е такова, ако “няма обективно и разумно оправдание”, т.е. ако не преследва “законна цел” или ако не съществува “разумно отношение на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел”. Той припомня и свободата на преценка, с която държавата се ползва в това отношение. “Все пак, много сериозни съображения трябва да бъдат изтъкнати, за да може Съдът да приеме едно различие в третирането, основано само на гражданство, за съобразно с Конвенцията.”

Според жалбоподателя, в случая разграничаването няма обективно и разумно оправдание. Той заплащал вноски във фонда за осигуряване при безработица при същите условия, както и австрийските работници. Това мнение се споделя и от турското правителство и от Комисията.

Австрийското правителство поддържа, че разграничението се основава на специалната отговорност, която държавата има по отношение на собствените си граждани.

“Съдът отбелязва на първо място, че г-н Гайгусуз е пребивавал законно в Австрия и е работел там в известни периоди, като е заплащал вноски във фонда за осигуряване при безработица в същото качество и при същите условия, както и австрийските граждани.

Той обръща внимание, че отказът на властите да му предоставят неотложна помощ се е основавал единствено на факта, че той няма австрийско гражданство, както се изисква от чл. 33 (2) от Закона за осигуряването при безработица.

Освен това, не се твърди жалбоподателят да не е отговарял на другите законови изисквания за отпускане на въпросната помощ. Съответно, той е бил в подобно положение на австрийските граждани, що се отнася до правото да я получи.

Наистина, чл. 33 и чл. 34 от Закона за осигуряването при безработица от 1977 г. предвиждат някои изключения от изискването за гражданство, но жалбоподателят не е попадал в никоя от съответните категории.

Поради това Съдът намира за неубедителни аргументите на правителството. Той смята, както и Комисията, че различието в третирането между австрийци и не-австрийци по отношение на правото на неотложна помощ, на което г-н Гайгусуз е станал жертва, няма “обективно и разумно оправдание”.

Макар и по времето на събитията Австрия да не е била обвързана от реципрочни споразумения с Турция, когато е ратифицирала Конвенцията тя е поела задължение да осигури “на всяко лице под [нейната] юрисдикция” правата и свободите, определени в нейната част I.

Съответно, налице е нарушение на чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1.”

Предвид тази констатация Съдът не намира за необходимо да се произнася и по оплакването по чл. 6, т. 1 и не смята, че се поставя отделен проблем по чл. 8.¹

¹ Решението е единодушно по всички въпроси.